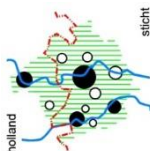

NIEUWSBRIEF

Juni 2018 nr. 06

STICHTS-HOLLANDSE HISTORISCHE VERENIGING

opgericht in 1957

gevestigd te Woerden

De SHHV heeft per 1 januari 2018 de culturele ANBI-status verworven

Werkgebied: De (voormalige) gemeenten: Bodegraven, Driebruggen, Harmelen, Kamerik, Linschoten, Montfoort, Oudewater, Snelrewaard, Willeskop, Woerden, Zegveld
Adres: Bekenlaan 20, 3448 XC Woerden / tel. 06-50 25 78 22 / mail@shhv.info / www.shhv.info
Bank: IBAN: NL42 RBRB 0943 3513 40 t.n.v. Stichts-Hollandse Historische Vereniging te Woerden
KvK-nummer: 40.46.44.34

Uit het bestuur

Van de voorzitter

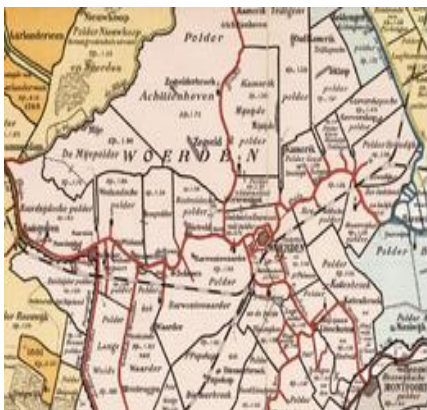

Vestingstad

Eind april vertegenwoordigden onze penningmeester en ik de Vereniging bij de presentatie en aansluitende discussie over de richting waarin Woerden zich zou moeten ontwikkelen. Er is een mooi uitgewerkt rapport verschenen waarin de Vestingraad haar visie ontvouwt. Hierin hebben onder andere zitting vertegenwoordigers van het Stadshart, de horeca, Woerden Marketing, het Rijngracht Comité, bewoners van de binnenstad en "Cultuur 5". De Raad ziet in de Vestingwerken van Woerden *het* icoon van de stad. Wat de historie van Woerden betreft, vindt de Raad dat het "rijke verleden zichtbaar en tastbaar moet worden gemaakt". Zoals altijd schuilen de uitdagingen in de uitwerking en realisatie. Veel meer dan het aanwijzen – en wellicht ontsluiten – van monumenten lijkt de visie niet te gaan. De Romeinse tijd blijft onbenoemd, evenals de Oude Hollandse Waterlinie. Het mooie van Woerden is dat je er kunt ronddwalen in verschillende tijdvakken. Naast de tijd van de vestingwerken dus inderdaad de Romeinse tijd, of bijvoorbeeld het veel recentere verleden. Juist die rijkdom, niet alleen in aantal monumenten, maar ook over de meer dan 2000 jaar dat deze plek al bewoond is, vormt volgens ons een fascinerende kans om bewoners en bezoekers veel genoeg te bieden. Een mooie context waarin het dan als vanzelf goed toeven is, in de horeca, overnachtingen, winkels, evenementen en natuurlijk de Koeiemarkt. Wij blijven er naar streven om, samen met andere organisaties, juist deze rijkdom tot onlosmakelijk geheel van het Woerden van de toekomst te laten zijn.

Niek de Kort – SHHV voorzitter (PS: Laatste nieuws: de SHHV heeft met terugwerkende kracht tot 1 januari 2018 de ANBI-status verworven! Meer informatie in de volgende Nieuwsbrief).

Nog steeds kandidaten gezocht voor het SHHV bestuur

(Foto: wikimedia)

In verband met de te verwachten mutaties in het bestuur in de komende twee jaar, is het bestuur nog steeds op zoek naar nieuwe kandidaten voor een functie in het bestuur. Het gaat daarbij om de tweede secretaris, die te zijner tijd de eerste secretaris zal worden, en om de tweede penningmeester. Voor beide posities geldt dat er een ruime inwerktijd is en daarmee de werkbelasting goed te doen is. De realisatie van de bestuurstaken is op dit moment up-to-date, zodat er geen groot achterstallig onderhoud is. Wilt u eens vrijblijvend praten over een positie, of weet u iemand anders die dit zou willen? Stuur een berichtje naar mail@shhv.info of bel onze eerste secretaris Frans Langen op 06 5025 7822.

Komende activiteiten

Dinsdag 5 juni, 20.00 uur – toegang gratis

***Drie Stakingen in de Tweede Wereldoorlog* – een lezing door Ad van Liempt**

Locatie: Het Trefpunt, Iepenlaan 2, 3481 XA Harmelen

In Nederland hebben groepen arbeiders tijdens de Duitse bezetting drie keer naar het stakingswapen gegrepen en daarmee uitzonderlijk grote risico's genomen. Over de overeenkomsten en verschillen van die drie stakingen zal de bekende journalist/schrijver Ad van Liempt een presentatie verzorgen. De eerste keer dat arbeiders massaal het werk neerlegden was de Februaristaking van eind februari 1941. Het was vooral een protest tegen het oppakken van 400 joodse Amsterdammers in een periode dat de maatschappelijke onrust in de hoofdstad snel groeide. De staking werd hard neergeslagen. Behalve in Amsterdam staakten ook arbeiders in enkele andere steden, zoals Haarlem, Zaandam, Hilversum en Utrecht. Over die laatste actie is op het eerste gezicht weinig bekend maar de spreker zal daarover details vertellen.

De April-meistakingen in Veendam in 1943: stakers proberen een buschauffeur te bewegen om mee te staken.

Foto Roelf Geert Boiten, H. Venema / RHC Groninger Archieven

(De foto's – tenzij anders vermeld – bij dit artikel zijn eerder gepubliceerd in De Volkskrant van 30 april 2018 bij een interview van Sander van Walsum met Joke Pelser – Van der Veer.)

Ruim twee jaar later, in 1943, brak de april-mei-staking uit. Aanleiding was het besluit van de bezetter om honderdduizenden Nederlandse mannen, die in 1940 gedemobiliseerd waren, terug te roepen in krijgsgevangenschap om ze daarna in Duitsland te werk te stellen. De staking was massaal en bestreek

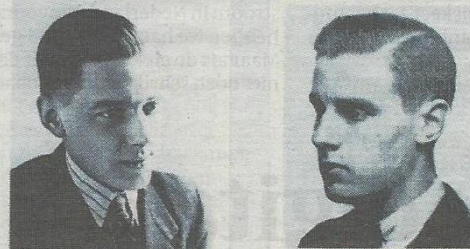
NIEUWSBRIEF

Juni 2018 nr. 06

het hele land, behalve de grote steden in het westen. Het antwoord van de bezetter was meedogenloos, er vielen rond de 175 doden onder stakers en omstanders.

Wierzenveen, 30 april 1943: de bakkers besluiten zich aan te sluiten bij de staking. Foto NIOD

André en Wim Pelser, door de Duitsers geëxecuteerd na de April-meistakingen. Hun lichamen zijn nooit teruggevonden.

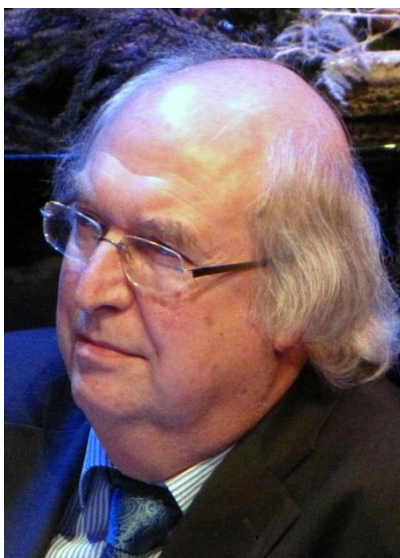
(Links: executies tijdens de april-mei-staking. Rechts: twee geëxecuteerden na de april-mei-staking.)

Woerdense verzetsheid Jan van Elk

In september 1944 brak de spoorwegstaking uit, waartoe werd opgeroepen door de Nederlandse regering in Londen toen de geallieerden de operatie Market Garden inzetten. Het was de bedoeling dat de staking ertoe zou bijdragen dat de oorlog snel afgelopen zou zijn, maar dat was niet het geval. De treinen hebben acht maanden niet gereden. In zijn lezing, die bij uitstek past in het jaar van het Verzet, zal Ad van Liempt dieper ingaan op het wezen van staken in oorlogstijd, en ook persoonlijke ervaringen van stakers behandelen.

(Foto: Woerdens Nieuwsblad)

(Foto: Door Ziko - Eigen werk, CC BY-SA 3.0)

Ad van Liempt (1949) werkte bijna veertien jaar in de regionale dagbladjournalistiek voor hij overstapte naar de televisie. Hij had leidinggevende functies bij het NOS-Journaal, Studio Sport, NOS-Laet en NOVA. In 2000 was hij medeoprichter en eerste eindredacteur van het geschiedenisprogramma Andere Tijden. Later werd hij, tot zijn vertrek in 2010, chef van de afdeling geschiedenis van NPS/VPRO. Van Liempt schreef diverse boeken, onder andere over de betaalde Jodenjacht in Nederland tijdens de tweede wereldoorlog ("Kopgeld"). In 2009 schreef hij het boek bij de tv-serie 'De Oorlog', en in 2013 bij de serie 'Na de Bevrijding'. In 2015 verscheen van zijn hand "Aan de Maliebaan". Voor zijn televisiewerk kreeg hij een ere-Nipkowschijf, voor zijn werk als auteur en programmamaker een eredoctoraat van de Universiteit van Amsterdam. In 2014 was hij curator van de tentoonstelling "De Tweede Wereldoorlog in 100 voorwerpen", in de Kunsthal in Rotterdam.

NIEUWSBRIEF

Juni 2018 nr. 06

Dinsdag 3 juli, 20.00 uur – toegang gratis

De Veranderende Stad, geschiedenis van de sanitatie – een lezing door Roos van Oosten

Locatie: De Dam, Wilhelminaweg 79, 3441 XB Woerden

(Bakstenen beerput met koepel, opgegraven in Haarlem (1990) in de Jacobijnestraat. Foto: Jos Fielmich).

Archeologisch onderzoek van de afgelopen decennia in historische binnensteden, bijvoorbeeld in Leiden en in Haarlem, heeft aangetoond dat praktisch elk middeleeuws huis over een beerput beschikte. Leiden en Haarlem transformeerden omstreeks 1600 razendsnel van een bescheiden middeleeuws stadje in metropolen. In Leiden werden huizen op grote schaal voorzien van bakstenen riolen. In plaats van opslag van menselijke fecaliën in 'ouderwetse' beerputten, loosden de riolen de menselijke fecaliën rechtstreeks in de gracht. Een huiseigenaar spaarde zo op korte termijn de kosten uit van het laten legen van de beerput door nachtwerkers of secreetreinigers. Maar of de overstap van beerput naar riool voor de stedelijke gemeenschap als geheel zo gunstig was, is twijfelachtig. Terwijl in Leiden beerputten werden verruild voor riolen, handhaafde Haarlem de beerput.

Het stadsbestuur vaardigde juist gedetailleerde ordonnanties uit over hoe secreetreinigers te werk dienden te gaan. In de voordracht zal stil gestaan worden bij de achtergrond van dit opmerkelijke verschil. Er zal bovendien voorzichtig nagegaan worden of er in Woerden aanwijzingen zijn voor een Leids dan wel een Haarlems patroon. Roos van Oosten is universitair docent Stadsarcheologie (Middeleeuwen en Vroeg Moderne tijd) aan de Universiteit Leiden. Ze doet onderzoek naar de geschiedenis van sanitatie en drinkwater. Ze schreef "De stad, het vuil en de beerput".

Vooruitblik SHHV lezingen – aanvang 20.00 uur, toegang gratis - tenzij anders vermeld

Maandag 17 september Catharine Visser – *Linschoten in beeld, met kansen voor de Oude Hollandse Waterlinie in het landschap* - De Rank, Montfoort.

Maandag 15 oktober Luc Panhuysen – *Het Rampjaar* – Kapel Weddesteyn, Woerden.

Zaterdag 20 oktober Excursie naar de Wierickerschans – nadere informatie volgt later.

Dinsdag 27 november Paul Bröker – *Ikonen* – Lutherse Kerk, Woerden – Ds. Haitmalezing.

Zaterdag 25 augustus: Dagexcursie Bergen op Zoom

Bergen op Zoom is een stad vol met historie, verhalen en monumenten! Het is onmogelijk om de gehele stad en zijn roemrucht verleden in enkele uren te leren kennen. Daarom is er voor deze SHHV-excursiereis een selectie gemaakt van belangrijke hoogtepunten. **Kosten: € 44,50 per persoon.** Aanmelden en het vooraf voldoen van de reissom is verplicht. Zie voor meer informatie onze website: www.shhv.info/activiteiten/dagexcursie/

Deze Nieuwsbrief is namens het bestuur samengesteld, onder dank aan de vele informanten en tipgevers. **Suggesties voor de volgende Nieuwsbrief? Mail de informatie naar mail@shhv.info**